

2014-03-31

2014-03-27

Nr. RA-3332
1.61-213

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai
Verkių g. 25C-1, LT-08223 Vilnius
El. p. rastine@regula.lt; faks. 8 5 2135270

DĖL KOGENERACINIŲ JĖGAINIŲ ŠILUMOS IR ELEKTROS ENERGIJOS ŠAŅAUDŲ ATSKYRIMO METODIKOS PAKEITIMO

UAB „Litesko“ (toliau – **Bendrovė**) teikia šias pastabas Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – **Komisija**) pateiktam Kogeneracinių jėgainių šilumos ir elektros energijos šaŅaudų atskyrimo metodikos (toliau – **Metodika**) 2014 03 04 pakeitimo projektui (toliau – **Projektas**):

1. Projekto 2 priedo lentelės pavadinimas yra „Įmonių paskirstymas pagal kategorijas“, tuo tarpu antrame ir trečiame stulpeliuose nurodoma „katilinių galia“, o paaiškinimuose nurodoma „kogeneracinė jėgainė“. Tokiu būdu naudojant tris skirtingus pavadinimus: „įmonė“, „katilinė“, „jėgainė“ nėra aišku, kaip turi būti priskiriamos įmonės skirtingoms kategorijoms. Siūlome suvienodinti priedo, lentelės stulpelių ir paaiškinimų pavadinimus.

2. Projekto pastaboje po 2 priedo lentelę pateiktas katilinių galios paaiškinimas mūsų nuomone yra netikslus, nes „didžiausia“ šiluminė galia gali būti suprantama kaip energetinių garo, o gal ir vandens katilų instaliuota galia, kaip šilumos gamybos įrenginių - turbinų instaliuota galia ir kaip galia, kuri viršija instaliuotą galią įrenginių perkrovų metu, kurios leidžiamos pagal įrenginių naudojimo tvarką tik trumpam laikotarpiui. Jėgainės instaliuotą šiluminę galią sudaro visuma konkrečių elektros energiją ir šilumą generuojančių įrenginių. Kiekvienam iš šių įrenginių yra paruošiamas techninis pasas su nurodytais parametrais, tame tarpe ir instaliuota galia. Dėl to siūlome paaiškiniame aiškiau įvardinti, kad: „*kogeneracinės jėgainės instaliuota šiluminė galia, nurodyta jėgainės šilumą generuojančio įrenginio techniniame pase“. Be to nėra aišku ar skirstant įmones pagal kategorijas turi būti vertinama ekonomizaizerio galia.

3. Metodikos 19 punkte minimas ataskaitinis laikotarpis, tačiau jis nėra sukonkretintas, todėl nėra aišku, ar tai kalendorinių metų, perskaičiuotos šilumos kainos ar bazinės kainos galiojimo laikotarpis.

4. Projekto 3 ir 4 priedo rodiklių lentelėse neteisingai sudėliotos gamtines dujas ir biokurą naudojančių jėgainių kategorijos. Gamtines dujas naudojančių kogeneracinių jėgainių kategorijos priskirtos biokuro rodiklių lentelei, ir atvirkščiai, biokuro rodiklių lentelėje – gamtines dujas naudojančių kogeneracinių jėgainių kategorijoms.

5. Projekto 3 priedo rodiklių lentelėje yra minimas senas ir naujas turtas, nuo kurio įsigijimo vertės skaičiuojami amortizaciniai atskaitymai šilumos gamybai. Nėra aišku, kaip suprantamas senas turtas ir kaip suprantamas naujas turtas (įsigytas iki tam tikros datos senas, po tos datos – naujas, ar po tam tikro, Komisijos nustatyto laikotarpio iš naujo turto kategorijos perkeliamas į seno turto kategoriją ar kt.). Naujam dujomis kūrenamam katilui be kondensacinio ekonomizaizerio turto, nuo kurio skaičiuojami amortizaciniai atskaitymai vertė galima nuo 65 iki 150 LT/kW. Tuo tarpu seno turto vertės, nuo kurios skaičiuojami amortizaciniai atskaitymai, riba yra tik 75 LT/kW. Įsigijus turtą maksimalia naujam turtui prilyginama verte, pvz., 150 LT/kW – amortizaciniai atskaitymai visą turto nusidėvėjimo laikotarpį turėtų būti skaičiuojami nuo šios vertės, nepriklausomai nuo to, kaip pasikeitė turto statusas (iš kategorijos naujas turtas pateko į kategoriją senas turtas). Atsižvelgiant į paminėtą, siūlome aiškiai aprašyti seno ir naujo turto sąvokas.

6. Projekte nėra reglamentuota, kaip turi būti atskiriamos sąnaudos, jei vienoje kogeneracinėje jėgainėje yra termofikaciniai įrenginiai, deginantys tiek biokurą, tiek gamtines dujas. Tokiu atveju nėra aišku vadovaujantis kuriais rodikliais (biokuro ar dujomis kūrenamų šilumos šaltinių) turi būti apskaičiuojamos alternatyvaus šaltinio sąnaudos. Atsižvelgiant į tai, kad techniniai, ekonominiai, sąnaudų ir turto rodikliai skiriasi priklausomai nuo naudojamo kuro, Bendrovės nuomone būtų tikslinga alternatyvų šilumos šaltinį formuoti ne pagal atskiras elektrines, kaip tai numatyta Metodikos 14 punkte, o pagal skirtingas kuro rūšis naudojančius įrenginius. Tokiu atveju turi būti aiškiai reglamentuoti vienos jėgainės sąnaudų atskyrimo pagal atskirus alternatyvius šilumos šaltinius principai.

7. Nėra aišku, kaip turėtų būti taikomi turto rodikliai (Projekto 3 priedo lentelės 3.1, 4.1, 4.2 eilutės) bazinės šilumos kainos galiojimo laikotarpiui naujai atliktoms investicijoms į kogeneracinius įrenginius. Šis klausimas yra ypač aktualus šilumos kainų nustatymo metodikos pakeitimų kontekste (toliau – **Metodikos pakeitimo projektas**). Bendrovės nuomone Metodikos pakeitimo projekto 2.72 punkte, tikslinančiame šilumos kainų nustatymo 74.3 punktą, numatytas reikalavimas dėl kogeneracinių jėgainių ilgalaikio turto yra nepagrįstas ir prieštaraujantis Komisijos priimamiems sprendimams investicijų derinimo srityje. Pagal šio punkto reikalavimus gaunasi situacija, jei bazinėje šilumos kainoje yra nustatyta maksimali šilumos gamybos veiklos verslo vienetui priskiriama kogeneracinio turto vertė, ūkio subjektas visą bazinės kainos galiojimo laikotarpį negalės šilumos tiekimo veiklai priskirti būtinų patikimam ir kokybiškam šilumos tiekimui užtikrinti ir pačios Komisijos derinamų investicijų vertės, kas galimai ribotų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą. Pažymėtina, kad tokiu atveju šis reikalavimas prieštarauja Metodikos ir kainodaros principams, kai Komisijos suderintos investicijos, t.y. pripažintos būtinosiomis ir pagrįstomis, turi būti įvertintos, nustatant šilumos kainos dedamąsias. Prašome atitinkamai papildyti/patikslinti Projektą, numatant bazinės šilumos kainos galiojimo laikotarpiu atliekamų investicijų į kogeneracinius įrenginius įvertinimo tvarką.

8. Projekto 4 priedo biokurą deginančių jėgainių rodiklių lentelėje yra minima tik naujo turto vertė, ir paaiškinimuose nurodoma, kad tai yra vandens šildymo katilai. Tačiau nėra aišku, kokia vertės riba taikoma skaičiuojant jau įsigytų ir eksploatuojamų kitokių biokurą naudojančių įrenginių. Todėl siūlome rodiklių lentelėje (4 punktas ir paaiškinimai) naudoti tiesiog turto vertės sąvoką be žodelio „naujo“. Tokiu būdu biokurą deginančių katilų turto vertė visais atvejais būtų skaičiuojama taikant 4 punkto reikalavimus, nesvarbu kada tas turtas įsigytas ir kiek jis eksploatuotas.

9. Siūlome sąnaudas nustatyti Lt/MW instaliuotos galios. Nes skaičiuojant Lt/MWh, pastovios sąnaudos virsta kintamomis ir keičiasi priklausomai nuo patiekto šilumos kiekio.

10. Projekto 3 priedo rodiklių lentelėje nurodytas gamtinėmis dujomis kūrenamo alternatyvaus šilumos šaltinio vidutinis efektyvumas 93 proc. faktiškai nepasiekiamas, nes jis įvertina tik katilo, o ne visos katilinės (alternatyvaus šaltinio – energetikos objekto¹) efektyvumą. Katilinė yra ne tik katilas, bet visas kompleksas įrenginių (pastatas, vandens paruošimo ūkis ir kt.), kurie taip pat taip pat naudoja šilumos energiją, todėl dalis katilo pagamintos šilumos sunaudojama katilinės ūkinėms reikmėms. Atskirai paimtų katilų efektyvumas yra didesnis nei visos katilinės, atsižvelgiant į tai, alternatyvaus šaltinio kuro sąnaudų apskaičiavimui turi būti naudojamas katilinės efektyvumas ir pagal jį atitinkamai apskaičiuotos lyginamosios kuro sąnaudos, analogiškas principas taikomas nustatant bazines šilumos kainas šilumos tiekimo įmonėms, eksploatuojančioms katilines. Projekte numatyti techniniai ekonominiai rodikliai, neužtikrina būtinųjų sąnaudų padengimo bei skaidraus ir objektyvaus sąnaudų atskyrimo.

11. Projekto 4 priedo lentelėje techniniai rodikliai turi būti suskirstyti pagal galių kategorijas, kadangi skirsis techniniai sprendiniai. Analogiškai, kaip ir skelbiant lyginamuosius rodiklius, kiekvienai šilumos tiekimo įmonių grupei nustatomos atskiros lyginamosios kuro sąnaudos, pvz. pirmos kategorijos alternatyviam šaltiniui fiziškai nebus įmanoma pastatyti tokių didelių kondensacinių ekonomizerių ar jų grupių. Taip pat būtų tikslinga techninius ekonominius rodiklius išskaidyti pagal biokuro rūšis (pvz.: sausas biokuras – granulės, briketai; drėgnas biokuras – biokuro mišinys), nes sauso ir drėgno biokuro efektyvumas

¹ Metodikos 6 punktas: „Alternatyvus šilumos šaltinis – energetikos objektas, skirtas tik šilumos energijai gaminti“.

skiriasi. Lentelėje nurodyti efektyvumo rodikliai yra faktiškai neįgyvendinami, nes įvertina ne viso alternatyvaus šaltinio, o tik katilo efektyvumą (žr. pastabą Nr. 10).

12. Projekto 4 priedo techninių rodiklių lentelėje nėra išskirta atskirai šilumos šaltinio ir kondensacinio ekonomizerio efektyvumas. Kondensacinio ekonomizerio efektyvumas priklauso nuo biokuro drėgnumo bei grįžtamos šilumos tinklo vandens temperatūros.

13. Atsižvelgiant į Projekto 4 priedo lentelės komentarą – „taikoma naujai pastatytoms arba modernizuotoms (atnaujintoms) kogeneracinėms jėgainėms“ ir numatytą 105 proc. efektyvumą, darytina išvada, kad tiek naujai pastatytose, tiek modernizuotose kogeneracinėse jėgainėse privalo būti įrengtas kondensacinis ekonomizeris, priešingu atveju pasiekti tokį efektyvumą yra neįmanoma, tačiau komentare apie ekonomizerius neužsimenama. Ar tai reiškia, jog naujai statomos ar modernizuojamos jėgainės privalo turėti kondensacinį ekonomizerį? Todėl, siekiant išvengti skirtingo traktavimo, prašome patikslinti komentarą po lentele aiškiai nurodant, kuriais atvejais turi būti taikomas 105 proc. efektyvumas ir pateikti naujai pastatytos ir modernizuotos kogeneracinių jėgainių apibrėžimus.

14. Siūlome atsižvelgti, kad kogeneracinėje jėgainėje bus pastatytas garo katilas, kuris tieks garą į turboagregatą šilumai ir elektrai gaminti. Šilumos gamyba sudarys apie 70% nuo visos garo katilo galios. Šilumos šaltinis bus parinktas pagal atleistą šilumos kiekį nuo turbinos, bet ne pagal garo katilo galią. Tuo tarpu kondensacinis ekonomizeris paprastai parenkamas tokios galios, kad sudarytų apie 25% nuo katilo galios. Todėl kogeneracinėje jėgainėje bus pastatytas 30% galingesnis kondensacinis ekonomizeris, nei alternatyviam šilumos šaltinyje. Kogeneracinėje jėgainėje bus pagaminta daugiau šilumos su kondensaciniu ekonomizeriu, nei tai būtų galima pagaminti alternatyviame šilumos šaltinyje.

15. Siūlome atsižvelgti, kad kondensacinio ekonomizerio efektyvumas labai priklauso nuo kuro drėgnumo ir šilumos tinklo grįžtamo vandens temperatūros. Kuro drėgnumui mažėjant, kondensacinio ekonomizerio efektyvumas mažėja. Taip pat kondensacinio ekonomizerio efektyvumas mažėja didėjant grįžtamai tinkle vandens temperatūrai. Todėl vertinant faktinius kondensacinio ekonomizerio rodiklius, jo vidutinis metinis efektyvumas nesiekia instaliuotos galios.

Pagarbiai

Teisės direktorius

Danielius Žepnickas